

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

Lovforslaget har til formål at udvide adgangen til at idømme frihedsstraf ved udeblivelsesdom. Det foreslås, at en domsforhandling kan fremmes til dom i tiltaltes fravær, hvis retten ikke finder hans tilstedeværelse nødvendig, og der ikke skønnes at blive spørgsmål om højere straf end fængsel i 6 måneder. Gældende rets krav om, at tiltalte skal give samtykke til sagens fremme, foreslås således ophævet. I stedet stilles krav om, at anklageskriftet skal være forkyndt for tiltalte personlig, og at der skal være beskikket en forsvarer for tiltalte. Endvidere foreslås adgangen til at afhøre vidner ændret, når tiltalte udebliver fra domsforhandlingen, idet der ikke længere stilles krav om samtykke fra forsvareren til afhøringen. Forslagene fremgår af § 1, nr. 1, 2 og 4, om en ændret affattelse af retsplejelovens § 163, § 731 og § 847.

Efter lovforslaget skal der endvidere være mulighed for i retshåndhævelsesøjemed at varetægtsfængsle trafikanter, der i spirituspåvirket tilstand begår uagtsomt manddrab. Efter forslaget skal der i sådanne sager være adgang til varetægtsfængsling, når der foreligger en særlig bestyrket mistanke om, at der i forbindelse med spirituskørsel er begået uagtsomt manddrab, såfremt lovovertredelsen efter oplysningerne om forholdets grovhed kan ventes at ville medføre en ubetinget dom på fængsel i mindst 5 måneder, og hensynet til retshåndhævelsen skønnes at kræve, at sigtede ikke er på fri fod (ny nr. 3 i § 762, stk. 2, jf. lovforslagets § 1, nr. 3).

Såvel forslagene om en udvidet adgang til at idømme frihedsstraf ved udeblivelsesdom som forslaget om varetægtsfængsling af trafikanter, der i spirituspåvirket tilstand begår uagtsomt manddrab, bygger på notater, der er udarbejdet af Justitsministeriet. Notaterne har forinden lovforslagets fremsættelse været sendt til høring hos berørte myndigheder og organisationer, jf. pkt. 6.

2. Udeblivelsesdomme

2.1. Gældende ret

Efter retsplejelovens § 934, stk. 1, kan retten i *politisager*, hvor tiltalte udebliver uden oplyst lovligt forfald, og hvor der ikke er spørgsmål om højere straf end bøde, afsige udeblivelsesdom. Her anses tiltaltes udeblivelse som en tilståelse. Baggrunden herfor er, at det på grund af den ringe straf, der oftest udmåles efter faste takster, anses for at være af mindre betydning for tiltalte at være til stede under domsforhandlingen. Dommen kan udfærdiges ved en påtegning på anklageskriftet.

Dommeren kan afvise at afsige udeblivelsesdom, hvis omstændighederne taler herimod, f.eks. hvis tiltalen er uklar, eller politiets lovanvendelse kan give anledning til tvivl. Som andre eksempler kan nævnes, at tiltalte ikke kan antages trods en lovlig forkyndelse at have fået underretning om sagen, eller sagen må antages at have væsentlig betydning for tiltalte, f.eks. på grund af bødens størrelse.

Erstatningskrav og konfiskationskrav, som er angivet i anklageskriftet, kan ligeledes påkendes på trods af tiltaltes udeblivelse. Derimod kan der ikke ved en udeblivelsesdom ske frakendelse af førerretten.

Tilsigelsen til retsmødet skal indeholde oplysning om, at udeblivelse uden oplyst lovligt forfald kan bervirke, at tiltalte dømmes efter anklageskriftet, jf. retsplejelovens § 932, stk. 1.

Statsadvokatsager vil i tilfælde, hvor sigtede har erkendt sig skyldig over for politiet, normalt blive søgt fremmet som tilståelsessager efter retsplejelovens § 925.

Afgørelse af en sag som tilståelsessag, dvs. uden bevisførelse og uden medvirken af domsmænd, kan alene ske, hvis den sigtede i retten afgiver en uforbeholden tilståelse, hvis rigtighed bestyrkes ved de i øvrigt foreliggende oplysninger, og sigtede samtykker i, at sagen afgøres på denne måde.

Denne afgørelsesmåde forudsætter således, at sigtede er til stede i det retsmøde, hvor sagen behandles.

I domsmandssager, der ved byretten er alternativt til proceduren efter retsplejelovens § 925, kan domsforhandling som hovedregel ikke foretages uden tiltaltes tilstedeværelse, jf. § 846. Hvis tiltalte